

Pædagogisk læreplan for Naturbørnehaven Kronens Mark 2022

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, 2018](#). Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

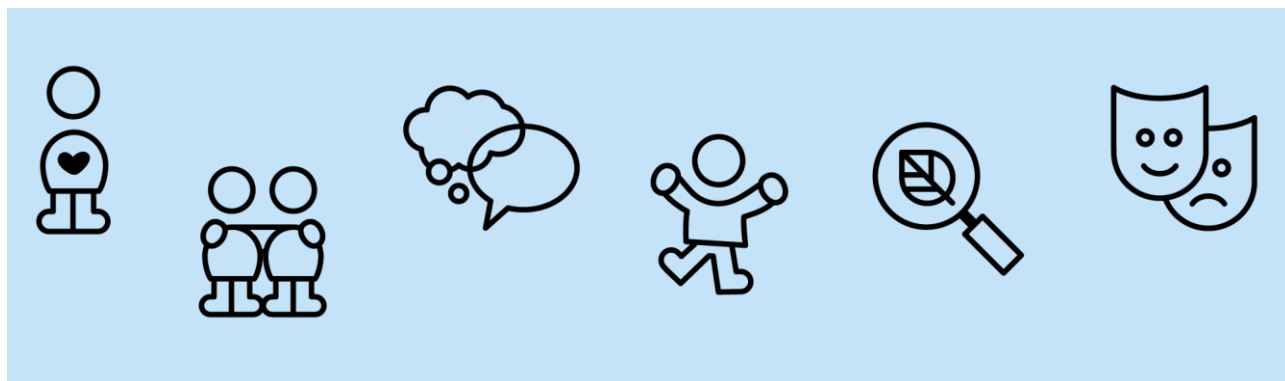
Naturbørnehaven Kronens Mark er en børnehave som er placeret i et dejligt naturskønt område i Kronborg Plantage, hvor vi har et område på 30.000 kvadratmeter. Vi har overdækkede terrasser omkring huset, bålhytter og uderum, som giver os mulighed for at være ude året rundt. Vores værdigrundlag tager hensyn til alle børns forskelligheder, baggrunde og færdigheder, hvilket gør at alle børn får lov til at udvikle sig i deres eget tempo. Børnene har forskellige personligheder, hvilket danner grundlag for deres handlinger. Det er personalet der er medvirkende til at skabe trygge og lige rammer for alle børn og tilrettelægge det pædagogiske arbejde med udgangspunkt i børnenes ressourcer.

Vores værdier er: udeliv, anerkendelse, loyalitet, trygge rammer og læring.

Børnene lærer ved at være i de spændende rammer som naturen har skabt. Det er samtidig personalets ansvar at skabe udviklende rammer i det daglige miljø vi færdes i. Vi tror på at børnene lærer af at have voksne der er nærværende og lyttende overfor dem, samt fremstår som et godt eksempel. Her kan børnene på mange måder få lov til gentagelser, at lege, eksperimentere, bruge deres krop, deres fantasi og kreativitet, både alene og i samspil med andre børn og voksne.

Enkelte børn har et andet potentiale end andre børn. Hos os er de en del af fællesskabet, hvor de har de samme muligheder og tilbud som alle andre børn, under hensyntagen til deres potentiale.

Vi har opdelt børnene i to aldersintegreret grupper. Børnene får meget ud af at lege/være sammen på tværs af alder. Til aktiviteter/ture og arrangementer opdeler vi børnene gruppevis eller i grupper efter alder. Det er mere lærerigt for børnene, at vi opdeler dem i mindre grupper. Når vi spiser, er vi opdelt i grupper af 6-8 børn.

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

BØRNESYN

Vores fornemmeste opgave som pædagogiske voksne i Kronens mark, er at vi i sammen-spil med børnene viser dem, at det at de er børn har værdi i sig selv. At vi altid forsøger at sætte os i børnenes sted og se verden med deres øjne.

Det pædagogiske personale tager udgangspunkt i, at vi i praksis går foran, ved siden af og bagved børnene. Vi skaber og sætter rammerne for indholdet og børnene byder ind med den viden vi har givet dem eller den de selv har tilegnet sig.

Vi lytter til og opfanger børnenes egne ideer og omsætter dem, i det omfang det er muligt og giver mening indenfor netop det tema som vi aktuelt arbejder med. Det pædagogiske personale planlægger forskellige overordnede temaer som der arbejdes med i forskellige tidsperioder, men søger for at der er plads og tid til spontant opståede interesser eller lege og følger børnenes initiativer.

DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIV

I Kronens Mark har børnenes stemme stor betydning, uanset baggrund, køn, alder eller kultur. Her skal børn opleve at blive taget alvorligt og have indflydelse på formningen af deres dagligdag. Vi er opmærksomme på at alle børn bliver set og hørt både gennem dia-log med voksne, børnevenskaber eller aktiviteter.

Vi støtter og vejleder børnene til at blive hele mennesker, der kan begå sig i den verden de skal ud i. Det gør vi ved at, tale med, guide og tilrettelægge aktiviteter ud fra barnets

potentiale. Som barn i børnehaven skal man lære at begå sig og kende de sociale spilleregler. Man skal lære at respektere andre og deres forskelligheder og derfor er det pædagogiske personale opmærksomme på at der i børnehaven skabes rum for at der er plads til mangfoldighed. Vi lærer børnene hvordan man på en anerkendende måde kan løse konflikter og vi er åbne og ærlige omkring at nogle børn har andre behov.

Dannelse er en naturlig del af hverdagen i børnehaven, så det skal være meningsfyldt og udfordrende for barnet. Børnene skal opleve at få succes gennem selvhjulpenhed og det at kunne hjælpe andre børn. Derfor bruger vi de daglige situationer, rutiner og gøremål til at barnet kan opleve medbestemmelse og selvhjulpenhed.

F.eks. i garderoben når børnene skal i overtøj, spisesituationer, toiletbesøg osv. Her arbejder vi med selvhjulpenhed. Vi har også nogle dyr som skal have mad og vand. Denne daglige rutine bruger vi pædagogisk til at lære børnene at drage omsorg og vise hensyn.

LEG

Legen har værdi i sig selv, derfor skal børns spontane og selvorganiserede leg prioriteres og have en betydelig plads i hverdagen. Det pædagogiske personale er opmærksomme på at der gives plads til børnenes frie lege og at der skabes læringsrum hvor der indbydes til at kunne udvikle sin fantasi og nysgerrighed. Vi sørger for opsatte lege for børnene som kan inspirere dem til at lege.

Da det er igennem samspil med andre at børnene udvikler sig, er vi opmærksomme på de børn der "leger" alene. Det pædagogiske personale er reflekterende, undersøgende og går i dialog med de børn. Vi hjælper barnet med at sætte ord på hvorfor, både hvis det er selvvalgt eller fordi barnet er optaget af noget der var vigtigere end lige legen. Vi hjælper barnet hvis det har brug for hjælp til at komme ind i en leg.

Samtidig er vi på sidelinjen og er opmærksomme når de har brug for hjælp til at komme ind i legene og vi hjælper ligeledes de børn der kan have svært ved de sociale spilleregler i lege f.eks. ved at guide dem videre i legen.

Vi er en Naturbørnehaven som vægter det at være ude i naturen og vores uderum højt, derfor er vi meget optaget af hvordan, vi kan vække børnenes nysgerrighed for naturen og støtte børnene i at bruge naturen i deres leg.

LÆRING:

Et godt læringsmiljø kræver et godt fællesskab med gode og trygge voksne og børnerelationer, denne forudsætning arbejder det pædagogiske personale på at skabe i børnehaven.

Det pædagogiske personale er bevidste om at børn lærer forskelligt og at de er parate til, at lære på forskellige tidspunkter.

Vi understøtter børnenes læring gennem hele dagen. Dette gør vi blandt andet ved at gøre dem nysgerrige på naturen og ved at lære børnene, hvordan man begår sig i naturen på en hensigtsmæssig måde. Vi understøtter læringen i rutinesituationer, ved at give dem erfaring med nærmiljøet ved at tage på ture til fjord, skov og strand, museumsbesøg og

når vi får besøg af musik Jørgen. Børnene lærer at sanse vejret og finde ud af hvad vi skal have på af tøj.

Dagligdagen i børnehaven byder på, såvel planlagte som spontane aktiviteter, disse aktiviteter kan både være med fysisk udfoldelse, så motorikken bliver brugt, men også med vægt på koncentration og det at sidde stille og koncentrere sig om mere low arousal aktiviteter. De voksne tilpasser sig og regulerer aktiviteterne, når de kan mærke at nu er børnene optaget af noget andet eller der trænges til forandring.

Før en planlagt aktivitet samles børnene og vi fortæller børnene hvad vi skal, hvor vi skal være og hvad vi skal bruge. Dette giver børnene et overblik og skaber forudsigelighed. Det er med til at styrke børnenes nysgerrighed, gå på mod og lysten til selv at prøve først.

Vi er opmærksomme på at lære børnene hvordan konteksten er i forskellige arenaer. Derfor har vi ugentlig tur dag ud af huset, hvor vi oftest bruger den offentlige bus.

Førskolebørnene har det sidste halve år skolegruppe og her præsenteres børnene for flere "opgaver" som udfordrer børns gå-på-mod, koncentration og vedholdenhed. Vi er bevidste om at det skal være med en understøttende tilgang så barnet får en god oplevelse og at barnet lærer at "du kunne godt, selvom det måske var lidt svært".

Vi bruger internettet, Naturbasen og faglige bøger når vi undersøger naturen og skal have svar.

BØRNEFÆLLESSKABER:

Det pædagogiske personale er meget opmærksomme på børns fællesskaber, vi bruger tid på at italesætter hvordan man er gode ved hinanden, og hvilken adfærd der oftest skaber gode fællesskaber. Frem for at have fokus på det negative. Denne dialog forgår i samtaler med både børn individuelt men også i grupperne som helhed.

Vi er opmærksomme på, at alle børn indgår i et fællesskab og hvis der er nogen der ikke er i et fællesskab, så hjælper vi dem gennem leg og det sociale sammenspil med andre børn og voksne.

Vi kigger på det enkelte barn og hjælper dem ind i fællesskabet på barnets præmisser. I starten er vi en del af legen, men efterhånden trækker vi os og er til rådighed hvis barnet har brug for hjælp.

Vi har aldersintegrerede grupper, så der er mulighed for at danne venskaber på tværs af alder, køn og kultur, dette giver gode muligheder for at de store kan skabe venskaber til de yngre børn og dermed er de store børn gode til at hjælpe de små, der lige er startet i børnehaven.

Vi opfordrer af og til forældrene til at lave legeaftaler.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi bestræber os på at skabe pædagogiske læringsmiljøer gennem hele dagen og i alle situationer. De pædagogiske læringsmiljøer er tilrettelagt så de inddrager barnets perspektiv, deltagelse i børnefællesskaber og børnenes forskellige forudsætninger.

Vi har tematiske voksen styrende aktiviteter om formiddagen. Vi planlægger i gruppen, hvad børnene skal arbejde med og tager ofte udgangspunkt i naturen og årstiderne. Vi er opmærksomme på at have øje for at følge børnenes spor og det de er optaget af.

I spisesituationer har børnene medbestemmelse i forhold til valg af mad. Børnene bliver selvhjulpne, de smører selv deres mad, hælder mælk op og hjælper med at tage af bordet, hvilket også træner finmotorikken. Derudover øver vi bordskik, at man ikke bøvser eller råber ved bordet og hjælper hinanden med f.eks. at sende maden rundt eller åbne madkassen hvis den driller. Til frokost prioriterer vi den nærværende dialog med børnene, og børnene imellem hvilket styrker deres sprog.

Vi opfordrer børnene til selv at tage tøj af og vi har en tavle med billeder der synliggør hvad børnene skal have på udenfor, dette styrker deres selvhjulpnehed og lyst til selv at komme i tøj. Vi har også skabt et læringsrum på badeværelset med fokus på sproget, her har vi billeder med rim, sange og billeder af dyr på badeværelset.

I uderummet har vi lavet forskellige læringsrum, såsom naturrum, restaurant, et rum hvor vi følger barnets spor og deres fantasi, eks. rummet kan indrettes til et fængsel, rumraket mm.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi ser på den enkelte forældres ressource, behov og kultur, så samarbejdet bliver så ligeværdigt som overhovedet muligt.

Der bliver afholdt planlagte individuelle samtaler for alle børn, derudover kan både forældre og personale bede om en samtale, hvis der bliver et behov.

Derudover afholdes der fælles forældremøder hvor personalet fortæller om hvordan vi pædagogisk arbejder med barnets læring og trivsel i institutionen, samt hvordan forældrene kan understøtte barnets læring og trivsel i hjemmet.

Vi bestræber os på at vi dagligt i hente og bringe situationer, har kontakt med alle forældre. Så de oplever personalet har hørt / set deres barn i løbet af dagen, f.eks. med ”den gode historie” men også med de udfordringer barnet kan have haft i løbet af dagen. Vi sørger for at sige hej til alle og forsøger at lære alles navne, da dette gør at relationer bliver stærkere og at forældrene føler sig set.

I institutionen har vi som informations platform- AULA, hvor vi løbende orienter om planlagt aktiviteter, som ture ud af huset, aktiviteter i børnehaven og beskeder fra personale og ledelse. Personalet forventer at forældrene holder sig orienteret denne vej.

Derud over bruger vi Facebook, som giver forældrene mulighed for følge med i hvad der er sket i løbet af dagen. Billederne er for at understøtte forældres og barnets snak om oplevelser i børnehaven.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Udsatte børn i institutionen støttes til deltagelse i fællesskabet på lige fod og vilkår som alle andre børn.

Personalet er opmærksom på at ikke alle børn formår at indgå i børnefællesskabet.

Vi arbejder inkluderende med børnene ud fra den forståelse, at vi alle er forskellige og at alle har noget at byde ind med til fællesskabet.

Når vi har børn i udsatte positioner, arbejder vi tæt i forhold til, at støtte og hjælpe barnet bedst muligt.

Dette gøres ved at give barnet plads og rum i en mindre gruppe sammenhæng, så personalet har mulighed for at arbejde målrettet med barnets specifikke udfordringer, så som – sociale, motoriske eller sproglige udfordringer. Vi møder barnet på denne præmisser og understøtter og udvikler i barnets tempo.

Personalet skal være meget opmærksom på, at der er eksterne samarbejdspartner, som kan være en hjælp for både barnet men også for familien.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Fra september er vores fokus ”skoleforberedende” hvor alt hvad vi laver har en sammenhæng til den kommende skolestart. Vi arbejder med: bogstaver, tal, former og figurer, koncentration, lære at lytte, modtage en fælles besked, at turde sige noget i en forsamling og meget mere. Vi arbejder med læring ved at have en legende tilgang til emnet, så børnene ikke føler at de allerede går i skole, men stadig er i børnehaven hvor fokuset er leg.

Førskolebørnene har ture med naturvejleder og museumsbesøg.

Førskolebørnene deltager i brobygning på Østre skole, dette sammen med to andre børnehaver, samt brobygning med Rolighed skole.

Vi besøger de skoler, hvor børnene/barnet skal gå og det er med hele gruppen.

Da det er vigtigt, at børn kan indgå i sociale fællesskaber, når de starter i skole, hjælper vi de børn, som har udfordringer. Vi observerer, hvordan barnet indgår i en leg og ud fra de observationer laver vi nogle tiltag.

Førskolebørnene er duks, hvor de hjælper til med oprydning efter frokost. Derved får de et ansvar og de oplever, at der er brug for alle.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

For at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø inddrager vi lokalsamfundet, det gør vi ved at:

At have brobygning med Østre og Rolighed skole en gang i ugen fra september til april, hvor alle førskolebørnene får kendskab til skolelivet i lokalområdet.

Vi samarbejder med musikskolen. Musik Jørgen kommer ti gange i efteråret/vinter og laver musik med de yngste børn.

Førskolebørnene besøger museet i forbindelse med julen.

Vi bruger naturvejleder i forbindelse med aktivitet i Nationalparken Thy.

Vi samarbejder med THY teater.

Vi besøger biblioteket.

Vi inviterer lokale mennesker med tilknytning til det emne vi er optaget af, til at komme og vise og fortælle, eks. jæger, biavlere eller andet.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø

Opbygning og indretning af det fysiske miljø bør stimulere og invitere til leg, til udforskning af omgivelserne og til såvel fysisk aktivitet som fordybelse.

Den fysiske indretning bør være fleksibel i forhold til at kunne omstille sig til varierende pædagogiske formål, men bør samtidig muliggøre kontinuitet i længerevarende lege og andre aktiviteter. F.eks. har vi på legepladsen en pavillon, som fra dag til dag kan indrettes ud fra de lege, børnene er optaget af – fængsel, rumraket, butik osv. Samtidig har vi uderum som fast er indrettet til naturværksted, restaurant, tegne og læse rum osv.

Pædagogens faglige dømmekraft bør danne grundlag for etableringen af læringsmiljøer, der både tager hensyn til det enkelte barn og til hele børnefællesskabet.

Det pædagogiske personale skal sikre at barnet inddrages og oplever medbestemmelse og indflydelse på egen hverdag.

Samtidig skal personalet sikre, at hverdagen er organiseret så den rummer både børne- og voksen planlagte lege, samvær og aktiviteter.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Vi understøtter barnet i deres allerede igangværende udvidelse af deres erfaringsverden, gennem leg, voksenstyrende aktiviteter, hverdagen og de sociale sammenspil.

Styrker deres gå på mod, ved at lave aktivitet der vækker deres nysgerrighed for naturen og dens muligheder. Vi ser på hvert enkelt barn og har ikke forventninger til dem som kan overskride deres kompetencer, men afstemmer forventninger og kunnen så det passer sammen, men så de også udvikler deres evner og potentialer. Den voksne skal være nærværende, skabe tillid og tryghed i barn/voksen relation.

Vi hjælper børnene til at håndtere de konflikter der måtte kunne opstå på den mest hensigtsmæssige måde.

Vi giver børnene mulighed for at deltage i de daglige gøremål, så det styrker deres selvhjulpethed og livsduelighed gennem flere forskellige sociale kombinationer. De mange planlagte ture ud af huset skaber selvtillid og gåpåmod, da vi i disse situationer har mulighed for at guide børnene til hvordan de skal: begå sig i trafikken, komme af og på en bus, hvordan man befinder sig i det offentlige rum.

Da vi har aldersintegrerede grupper og det at børnene som udgangspunkt i dagligdagen har mulighed for at lege på tværs, hindre vi på ingen måde børnene at erfare og udforske i forskellige kulturelle, sociale, kønsmæssige og aldersmæssige konstellationer.

Vi tilbyder naturaktiviteter, som indbyder til nysgerrighed og en undersøgende tilgang. Når barnet er undersøgende i naturen, viser barnet mod på at møde og lære nyt. Det lærer at afstemme sine følelser og handlinger med udgangspunkt i, tidligere erfaringer og hvad der kan lade sig gøre i den konkrete situation.

I naturen er der stor mulighed for at barnet lærer at fokusere og fastholde sin opmærksomhed og fordyber sig, både når barnet selv er undersøgende og når os voksne sætter aktiviteter i gang.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores opgave er at alle børn skal opleve og have følelsen af at høre til et socialt fællesskab. Vi har meget plads og mange muligheder for at skabe læringsrum hvor der kan skabes børnefællesskaber på kryds af alder, køn og kultur.

Vi er opmærksomme på de børn der ofte har brug for hjælp til at komme ind i en leg, og starter med at gå foran, derefter ved siden af og så skulle vi helst lykkes med at gå bagved i legen og dermed skaber vi et fundament for at barnet selv kan opsøge og være en del af det sociale fællesskab.

Vi er opmærksomme på at alle børn skal øve det at have indflydelse på legen, men også lære dem at man leger forskelligt og at det også er en vigtig egenskab at kunne gå på kompromis, dette gør vi ved at være deltagende i børnenes leg og viser de gode eksempler på hvordan man leger, men også er observerende og føler deres spor.

I uderummet har børnene mulighed for andre fællesskaber end når vi er inde. Her kan børnene veksle mellem høj aktivitet og stille lege, hvilket giver børnene en følelsesmæssig balance. Derfor oplever vi i uderummet langt færre konflikter end når vi er inde. I uderummet har vi tit fælles oplevelser og løser sammen praktiske opgaver, derved lærer barnet glæden ved at udrette noget sammen og de lærer at få øje på egne og andres behov.

Vi støtter barnet i at sætte grænser og forstå andres grænser, dette gælder både i relation til de andre børn og voksne og i forhold til dyr (Vores geder og høns og de dyr vi finder i naturen).

På vores ture ud af huset og i aktiviteter hjemme i børnehaven lærer børnene, at indgå i relationer med kendte børn og os voksne. Vi støtter børnene i gradvist at udvikle kommunikative færdigheder, som hjælper dem i samspil og når der opstår konflikter med andre.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi er opmærksomme på at alle børn bliver set og hørt og at vi gennem sociale interaktioner og samtaler med børnene danner det bedste grundlag for at styrke deres kommunikation.

Vi samtaler med børnene gennem hele dagen, hvad enten det er over middages maden, i garderoben eller i en leg, på den måde øver vi også vigtigheden af turtagning i en samtale.

Vi planlægger aktiviteter der udvikler børnenes ordforråd og har fokusord tilknyttet til de aktiviteter/ emner vi er optaget af. Vi bruger meget tid på at snakke om de aktiviteter vi skal lave og får dermed også sat mange ord og nye ord på.

Hver måned har vi et nyt naturtema i børnehaven. Hertil udvælger vi fokusord, som vi arbejder med i de aktiviteter der er knyttet til temaet. Fokusordene hænges op synlige for børn og voksne, dette gør at børnene lærer nye ord og begreber.

Vi har plakater om dyr, ting og tal hængende på vores badeværelse som børnene også kan være nysgerrige på og så har vi vores natur rum som indbyder til meget snak og forståelse om naturen og der er lavet bogstaver i natur materiale, ligesom vores tal på badeværelset.

Når vi undersøger naturen sammen med børnene, er vi undersøgende og bruger mange HV. spørgsmål, som får børnene til at tænke og udtrykke sig mundtligt.

I uderummet har vi forskellige læringsrum, bl.a. en elektronisk tavle, med billeder af dyr, test og mulighed for at høre hvordan ordet udtales.

Vi har bøger frit tilgængeligt som børnene selv kan kigge i når de har lyst.

Vi giver plads til den frie leg, hvor børnene også udvikler deres kommunikation og sprog.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores børnehave ligger på en stor naturgrund med bakket terræn, som helt naturligt giver børnene mulighed for bevægelse.

På legepladsen har vi også forskellige legeredskaber som indbyder til bevægelse. Da vi ikke begrænser børnene ved at lade dem klatre, rulle, rutsje, løbe, hamre, slæbe og meget andet, giver vi dem mulighed for at eksperimentere med deres krops formåen og begrænsninger, og giver dem mulighed for at øve, lige netop det, de finder interessant.

Herudover er vi tæt på motorikbanen i Kronborg Plantage, som vi jævnligt benytter. Når vi har temaer om forskellige dyr, lærer vi dyrene at kende, ved i lege at imitere deres bevægelser.

Vores mange taktile aktiviteter i form af bl.a. naturrum sørger for at børnene får mulighed for at øve deres taktile sans i eget tempo, så børnene forhåbentlig ikke bliver taktilfor-skrækkede.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi opholder os i naturen/uderummet hver dag og mener, at alt det man kan lave indenfor også kan laves i uderummet. Vi benytter os af børnehavens skønne naturgrund, hvor vi har kuperet terræn med både skov, græsarealer, geder og høns. Derudover tager vi hver uge på ture til skov, strand, å osv...

Vores opgave er at skabe og udvikle en natur glæde hos vores børn som de kan bruge og omsætte nu i deres børnehave tid men også skabe et fundament af glæden ved naturen til senere i livet. Det gør vi ved, at vi som personalet viser glæde og begejstring for naturen og det vi finder i den.

Vi er optaget af dyr og har dem selv, men også optaget af krible krable dyr og hvad vi kan lære om dem.

I uderummet bestræber vi os på at give børnene konkrete erfaringer med naturen og give dem oplevelser, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen. Vi har en undersøgende tilgang til naturen, hvor vi er undrende og stiller spørgsmål, som udfordrer børnenes forståelse af naturen. Vi eksperimenterer og udforsker det som vi er optaget af og vi bruger science til at se hvad vi kan få ud af naturen og hvad vi kan lære. Derved

skaber vi bro mellem den konkrete viden om naturen og naturvidenskabens forståelse og begreber. Vi taler med børnene om årsag, virkning og sammenhæng og gennem leg og udforskning, giver vi børnene en begyndende matematisk forståelse, ved f.eks. at sortere i mange/få, stor/lille, over/under osv. samt i at tælle.

Vi lægger vores aktiviteter og de ting vi laver/ undersøger op på facebook, så vores samarbejde med forældre også styrkes. Her kan de følge med i hvad deres børn er optaget af og hvad der kunne snakkes om der hjemme eller også inspirere forældre til selv at lave/ undersøge sammen med der børn.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi har rum, der kan indrettes efter børnenes behov og interesser, eks. rumraket.

Vi skaber et miljø og fællesskab i børnehaven der giver plads og respekt til at imødekomme alle forskellige kulturer og at personalet skaber et demokratisk fællesskab, der sikrer, at alle kan deltage.

Vi deltager i de forskellige kulturarrangementer der tilbydes i lokalt samfundet.
Vi samarbejder med Musik skolen, hvor musik Jørgen kommer i børnehaven 10 gange om året.

Vi holder de forskellige højtider og traditioner som den danske kultur har.

Når vi færdes i naturen, indsamler vi tit naturmaterialer som vi tager med hjem i børnehaven. Det kan være sten, blade, skaller, bær osv. som vi efterfølgende bruger i en kreativ proces sammen med børnene.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi benytter os af aktionslæring som metode til at udvikle vores pædagogiske læringsmiljø. Vi har aktionslæringsforløb fælles for hele huset og vi bruger det som vores daglige pædagogiske redskab. Herigennem er vi fælles nysgerrige og undrende på vores praksis, og igennem aktioner og afprøvning af ny viden, kan vi efterfølgende evaluere og dermed kan en reflekteret eller ny praksis implementeres.

Personalet har gruppemøde én gang i måneden og her kan personalet stille skarp på egen praksis og hvert enkelt barns trivsel. Her planlægges der aktiviteter og arbejdes med læringsmiljøer, som sikre at vi løbende kommer omkring de pædagogiske mål og dermed skaber sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes læring.

Vi benytter foto som dokumentation på hvad der er blevet arbejdet med i løbet af dagen og kan med et fremadrettet fokus se på om vores tiltag bragte de tegn vi ønskede, eller hvor det ellers bragte os hen – og justerer i forhold til kommende projekter.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Vi forholder os løbende reflekterende i forholdet til egen praksis og hvordan vi arbejder med læreplanen som en del af vores hverdag. Derudover er vi reflekterende i forhold til hvordan vores pædagogiske læringsmiljøer understøtter barnets udvikling, trivsel, dannelse mm.

Vi bruger også vores årlige pædagogiske dag på at evaluere på den pædagogiske læreplan. Den bliver snakket igennem og vi ser på om der evt. skal ændres noget eller tilføjes yderlige, alt efter hvordan vi har arbejdet med læreplanen, reflekteret over – og evalueret over egne praksis igennem årets løb.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud